

Den akademiske rockstjerne — Svend Brinkmann om sin helt, Steinar Kvale

Af Henning Due, *journalist*

Hvem er Steinar Kvale?

- Steinars karriere begyndte i 1960'erne, hvor han studerede fænomenologi i Tyskland. Som så mange andre begyndte han som marxist - ikke som kommunist med en femårsplan og den slags - men på en praksisorienteret måde. Han var en af de første forskere i Danmark, der tænkte i postmodernisme og var med til at introducere franske tænkere som Lyotard, Derrida og Foucault for psykologien herhjemme. Men Steinar var også meget optaget af praksisverdenen og tanken om, at mennesker altid og først og fremmest er indlejret i den levede verden, og han vendte sig derfor også mod studier af håndværk og mesterlære.

Hvorfor er han din helt?

- Han havde modet til at forlade et synspunkt og transformere sig, men evnede at gøre det med en rød tråd gennem sit arbejde. Han forholdt sig evigt kritisk til sit eget felt psykologien, og det har jeg taget til mig. I det hele taget lærte han mig på mange måder at være akademiker, og ligesom mig interesserede han sig meget for filosofi, men var professor i psykologi.

Hvad var det, der gjorde ham så interessant som forsker og akademiker?

- Fx brugte han filosofi til at anskue psykologi. Han anså psykologi som en slags sekulariseret protestantisme, hvor vi i dag har taget et gudsbegreb og overført det til selvet. Altså har vi gjort os selv til Gud, hvor målet ikke er at opnå frelse gennem Guds nåde, men gennem selvrealisering. Det har jeg selv brugt i mit arbejde.

Kan du huske dit første møde med ham?

- Jeg kan huske, at jeg havde ham som forelæser på Psykologi. Jeg kom, ligesom ham, fra filosofistudiet, og jeg syntes selv, at det der psykologi var lidt overvurderet, når nu filosofierne havde brugt et par århundreder på at pille faget fra hinanden. Jeg var nok lidt arrogant, og jeg følte mig lidt alene på psykologistudiet, fordi alle andre ville være terapeuter og den slags, og jeg var mere interesseret i at undersøge psykologien, og hvordan den påvirker vores kultur. Men da jeg hørte Steinar tale, gik der et lys op for mig. Der tænkte jeg "ah, man kan også være psykolog på en kritisk måde", og der tænkte jeg, 'her er der en, som tænker som mig'. Derfra begyndte jeg at følge hans kurser.

Hvad gjorde ham til en god læremester?

- Han var god til at give os studerende opgaver. Han havde et lille center for kvalitativ metodeudvikling på Aarhus Universitet, og fx sendte han mig til Canada til en forskningskonference i starten af 00'erne og lovede at betale, hvis jeg lovede at skrive en rejseberetning derovre fra. Den slags var han rigtig god til. Det var jo det mesterlære-princip, som han selv forskede i, og som hjalp os til at vokse ind i universitetsverdenen og finde hver vores vej.

Hvilke kvaliteter hos ham gjorde mest indtryk på dig?

- Vi arbejdede tæt sammen gennem flere år, og han var altid lynhurtig til at forstå pointen med en tekst. Uanset om det var en ph.d.-afhandling eller en videnskabelig publikation eller et fagesay. Han kunne give meget brugbar feedback i nærmest én sætning. Han var helt klart bedst på skrift og var mere tilbagetrukket mundtligt.

Så andre et stort lys i ham?

- Steinar var faktisk lidt af en akademisk rockstjerne, men en meget beskeden rockstjerne. Han var en meget beskeden og ydmyg person. I Danmark var han ikke særlig kendt, men i udlandet var han en, som folk tog billeder af og ville have en autograf fra. Det fandt man ud af, når man rejste rundt til konferencer sammen med ham.

Hvad er han bedst kendt for i Danmark?

- Han er nok bedst kendt for metodebogen *InterView*, og han var en pioner i forhold til at udvikle kvalitative forskningsmetoder til alle mulige fag. Men det tror jeg egentlig, han selv synes var mindre vigtigt end det indholdsmæssigt tunge stof, han beskæftigede sig med. Altså filosofiske problemstillinger i psykologien. Steinar jokede med, at han var mere citeret end Kierkegaard.

Hvordan bruger du arven fra Steinar Kvale i dit eget virke?

- Jeg forsøger at føre arven fra ham videre, men på min egen måde. Dels har jeg haft ansvaret for at føre hans bøger videre og revidere dem, og det er jo én måde at holde den intellektuelle arv i live fra ham. Men når jeg sidder og arbejder i det

daglige, sidder jeg også og mindes ham jævnligt og tænker "hvad mon Steinar ville tænke om, at jeg gør sådan eller sådan?"

Så du har ikke sluppet Steinar Kvale i tanken?

- Jeg synes jo, Steinar var provokerende og tankevækkende på en begavet måde, men rent holdningsmæssigt var jeg ofte uenig med ham i mange ting, så det er mere hans rent akademiske greb, jeg beundrer og forsøger at føre videre.

Hvordan gør du det?

- Hvis jeg fx sidder og skriver på en kronik eller en klumme om en samfundsudvikling, tænker jeg tit: 'ok, hvad ville Steinar tænke om det her? Hvordan ville Steinar dekonstruere det her? Eller hvis jeg bliver inviteret til at holde foredrag et eller andet sted, tænker jeg også: 'Mon Steinar ville gøre det her?' På den måde har jeg internaliseret ham, og det er jo i god tråd med psykologisk viden - ha ha.

Tror du, Steinar Kvale ville have været stolt af dig, hvis han levede i dag og så, hvordan du selv er blevet en slags rockstjerne?

- Jeg tror, han ville have syntes, det var sjovt, at jeg har skrevet nogle bestsellers. Især *Stå fast* ville han nok have fundet underholdende, da den benytter et ret Steinarsk greb med at lege med genrene og bruge selvhjælpsformen til en kritik af selvudviklingstvangen. ●

Steinar Kvale (5. februar 1938 - 12. marts 2008)

- Norsk professor i pædagogisk psykologi og æresdoktor ved Göteborg Universitet.
- Blev professor i psykologi ved Aarhus Universitet i 1982 og grundlagde Center for Kvalitativ Metodeudvikling i 1988.
- Forfatter til flere bøger om kvalitativ forskning.